

Warszawa, 04-01-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.510.75.2022.PKR

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się przedstawiciel Stowarzyszenia Aplikantów i Absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury „VOTUM” z prośbą o rozważenie zwrócenia się do właściwych organów celem podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie uchylecia, ewentualnie zmiany brzmienia, art. 75b § 4 zdanie 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.; dalej jako: u.s.p.), który wprowadza 3-letnie ograniczenie czasowe w możliwości składania przez sędziego/asesora sądowego, którego wcześniejszy wniosek o przeniesienie na inne miejsce służbowe nie został uwzględniony, kolejnego wniosku o przeniesienie.

Zgodnie z art. 75b § 4 u.s.p. wniosek sędziego o przeniesienie na inne miejsce służbowe niespełniający wymogów, o których mowa w § 2, pozostawia się bez rozpoznania. W przypadku nieuwzględnienia wniosku sędzia może złożyć kolejny wniosek o przeniesienie nie wcześniej niż po upływie 3 lat, chyba że przyczyną nieuwzględnienia wniosku był jedynie brak wystarczającej liczby wolnych stanowisk

sędziowskich w odniesieniu do liczby wniosków. Wniosek złożony przed upływem tego terminu pozostawia się bez rozpoznania. Przepis ten stosowany jest również do asesorów sądowych, na podstawie art. 106 zg § 1 u.s.p.

Skarżący wskazuje, że przed wprowadzeniem art. 75b u.s.p. wnioski sędziów o przeniesienie na inne miejsce służbowe były składane w formie pisemnej, obecnie ma to miejsce za pomocą systemu informatycznego Workflow. Nie istniała również konieczność oczekiwania na ogłoszenie o zamiarze obwieszczenia o wolnym stanowisku sędziowskim w sądzie, do którego planował się przenieść. Skutkowało to dużą ilością wniosków o przeniesienie do sądów, które nie posiadały wolnych etatów i generowało to zbędne czynności osób zatrudnionych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Po wprowadzeniu przepisu art. 75b u.s.p. wniosek o przeniesienie może być złożony jedynie po ogłoszeniu o zamiarze obwieszczenia o wolnym etacie w danym sądzie, w 7-dniowym terminie i wyłącznie przez system Workflow. Okoliczność ta, zdaniem Skarżącego, sama w sobie jest wystarczającym ograniczeniem lawinowego składania wniosków z uwagi na to, że wolne etaty sędziowskie, zwłaszcza w niedużych sądach, pojawiają się rzadko. Przepis art. 75b § 4 zd. 2 i 3 u.s.p. prowadzi do tego, że nieuwzględnienie pierwszego z wniosków sędziego/asesora często spowoduje, że na kolejną szansę na przeniesienie będzie czekał przez wiele lat, z uwagi na to, że po upływie 3 lat od złożenia pierwszego wniosku, w sądzie docelowym nie pojawi się żaden wolny etat.

Skarżący podkreśla, że obecna praktyka stosowania art. 75b § 4 zd. 2 u.s.p. pokazała, że przepis ten stosowany jest w stosunku do asesorów sądowych w całości, nie zaś odpowiednio. Spowodowało to podwójne ograniczenie w możliwości przeniesienia asesora sądowego na inne miejsce służbowe. Możliwość przeniesienia pojawia się dopiero po 2 latach od mianowania, a w razie nieuwzględnienia złożonego wniosku, kolejny wniosek może zostać złożony dopiero po 3 latach, a zatem po 5 latach od rozpoczęcia zatrudnienia (już po przekształceniu etatu na etat sędziowski). Zdaniem Skarżącego jest to szczególnie niesprawiedliwe z uwagi na fakt, że niezłożenie oświadczenia o wyborze stanowiska asesorskiego, powoduje bowiem utratę możliwości mianowania na stanowisko asesorskie (art. 33a ust. 13 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury; Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.).

W ocenie Skarżącego przepis art. 75b § 4 u.s.p., który miał w założeniu powstrzymać nowo nominowanych sędziów przed natychmiastowym składaniem wniosku o przeniesienie, w wielu przypadkach dotyka również sędziów z większym

stażem, asesorów, czy sędziów po zakończonej asesurze. Skarżący wskazuje, że nie jest również jasne kiedy sędzia może złożyć kolejny, skuteczny wniosek o przeniesienie. Przepis nie precyzuje bowiem od jakiego zdarzenia ma być liczony 3-letni termin, który ma upłynąć przed wystąpieniem z kolejnym wnioskiem.

Art. 75b u.s.p. został dodany ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1139). W uzasadnieniu projektu tej ustawy wskazano: „*duża liczba wniosków sędziów o przeniesienie na inne miejsce służbowe, często składanych bezpośrednio po objęciu przez kandydata pierwszego stanowiska sędziowskiego (w 2013 r. było ich 72, w 2014 r. – 138, a w 2015 r. – 210), wpływa na efektywność zarządzania sądownictwem. Osoby podejmujące decyzję o kandydowaniu na określone stanowisko sędziowskie powinny liczyć się z tym, że dobro służby i sprawność toczących się postępowań sądowych są nadrzędne nad sytuacją osobistą sędziego, o ile nie zaszły szczególne okoliczności skutkujące istotną zmianą tej sytuacji. Należy podkreślić, że przydzielenie stanowiska sędziowskiego do danego sądu poprzedzone jest wnikliwą analizą potrzeb wynikających z obciążenia zadaniami i względami racjonalnego wykorzystania kadr. Projektowana zmiana art. 75b u.s.p. ograniczająca możliwość składania przez sędziów wniosków o przeniesienie na inne miejsce służbowe zapewnić powinna stabilizację kadry orzeczniczej w poszczególnych sądach*”¹.

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zauważyć, że komentowany przepis został negatywnie oceniony m. in. przez Krajową Radę Sądownictwa w zakresie § 4, tj. w zakresie w jakim przepis ten przesądza, że nieuwzględnienie przez Ministra Sprawiedliwości, z przyczyn innych niż brak wystarczającej liczby wolnych stanowisk sędziowskich w odniesieniu do liczby wniosków, złożonego przez sędziego wniosku o przeniesienie na inne miejsce służbowe skutkuje możliwością ponownego złożenia takiego wniosku dopiero po upływie trzech lat pod rygorem pozostawienia pisma bez rozpoznania. **W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa taka konstrukcja narusza zasadę niezawisłości sędziowskiej, bowiem daje Ministrowi Sprawiedliwości, w ramach jego swobodnej i niepodlegającej uzasadnieniu decyzji instrument umożliwiający wpływ na sędziów rozważających z jakichkolwiek przyczyn, w tym od nich niezależnych, zmianę miejsca zamieszkania uniemożliwiającą im właściwe wykonywanie obowiązków w dotychczasowym miejscu pracy.** Zdaniem

¹ Druk nr 1406, Sejm RP VIII kadencji.

Rady odsunięcie możliwości ponownego skutecznego ubiegania się przez sędziego o przeniesienie na inne miejsce służbowe aż o trzy lata nie znajduje żadnego uzasadnienia. Pomimo że z uzasadnienia projektu wynika, że ograniczenie w składaniu wniosku nie dotyczy sytuacji nadzwyczajnych, argumentacja ta nie znalazła jednak odzwierciedlenia w tekście ustawy. Z brzmienia § 4 nie wynika, że sędzia jest uprawniony do złożenia wniosku o przeniesienie przed upływem trzech lat od poprzedniego, jeżeli znajdzie się w sytuacji szczególnej. Poza tym przepisy nie określają kryteriów oceny wniosków o zmianę miejsca służbowego, poza wolnym stanowiskiem w sądzie docelowym. Decyzja w tym przedmiocie ma więc charakter arbitralny i należy do Ministra Sprawiedliwości². **Wprowadzone 3-letnie ograniczenie w możliwości złożenia wniosku o przeniesienie nie zostało zaś przez ustawodawcę należycie uzasadnione.** Dodatkowo, zmiana ta wzbudziła kontrowersje w środowisku sędziów i została negatywnie oceniona już na etapie konsultacji publicznych. Obecnie zaś, jak wskazuje Skarżący, sędziowie i asesory mają możliwość składania wniosków przy użyciu systemu teleinformatycznego, co powinno sprzyjać usprawnieniu procedury składania wniosków o przeniesienie i eliminować problemy, które stały u podstaw wprowadzeniu kwestionowanej regulacji.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie oraz wskazanie jaka jest praktyka Ministerstwa Sprawiedliwości w przedmiocie rozpoznawania wniosków o przeniesienie sędziego/asesora sądowego na inne miejsce służbowe.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12294554/12409190/12409193/dokument274454.pdf>